

Ақмола облысы білім басқармасы
жанындағы «Ақкөл қаласы,
агротехникалық колледжі»

МКҚК басшысының

20 26 жылғы 4.09
№ 44 бұйрығымен бекітілді

**Ақмола облысы білім басқармасы жанындағы
«Ақкөл қаласы, агротехникалық колледжі» МКҚК
сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Ақмола облысының білім басқармасы жанындағы «Ақкөл қаласы, агротехникалық колледжі» МКҚК-нің осы сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты (бұдан әрі – Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 10-бабының 2-тармағына, Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының 2024 жылғы 31 желтоқсандағы № 285 бұйрығымен бекітілген Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды қалыптастыру жөніндегі Әдістемелік ұсынымдарға (бұдан әрі – Әдістемелік ұсынымдар) сәйкес, «Ақкөл қаласы, агротехникалық колледжі» МКҚК-нің (бұдан әрі – Колледж) қызметінің ерекшеліктерін, сондай-ақ Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілерін ескере отырып әзірленді.

2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Колледж қызметіндегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оның қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлқын қалыптастыруға бағытталған ұсынымдар жүйесін құрайды.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың мақсаттары:

1) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының және басқа да сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу;

2) Колледж қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеті қалыптастыру және нығайту;

3) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын қамтамасыз ету;

4) сыбайлас жемқорлыққа төзімсіздікпен қарауды қалыптастыру;

5) Колледж қызметінің ашықтығы мен объективтілігін арттыру.

- 7) мүдделер қақтығысының алдын алу және шешу;
- 8) жеке және заңды тұлғалармен, мемлекеттік органдармен және ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау;
- 9) Колледж құзыретіне кіретін басқа да қызмет түрлерін жүзеге асыру.

2-тарау. Колледж қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлық стандарттары

8. Колледж қызметкерлері өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде:

- 1) Қазақстан Республикасының Конституциясын, Қазақстан Республикасының заңдарын, Қазақстан Республикасы Президентінің актілерін, Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулыларын, басқа да нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл стандартын басшылыққа алуға;
- 2) адал, объективті, бейтарап және әділ әрекет етуге;
- 3) жеке және заңды тұлғалардың құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін құрметтеуге;
- 4) белгілі бір жеке немесе заңды тұлғалар үшін кемсітушілікке, негізсіз артықшылыққа немесе артықшылықтар жасауға жол бермеуге;
- 5) қызметтік және іскерлік этика нормаларын сақтауға;
- 6) жеке тұлғаларға, заңды тұлғалардың өкілдеріне және әріптестеріне сыпайылық, дұрыстық және құрмет көрсетуге;
- 7) берілген өкілеттіктер шегінде қабылданатын шешімдердің объективтілігі мен ашықтығын қамтамасыз етуге;
- 8) өздерінің қызметтік жағдайын, қызметтік ақпаратын, мемлекеттік мүлікті және оларға берілген басқа да ресурстарды жеке, топтық немесе басқа да қызметтік емес мүдделер үшін пайдаланбауға;
- 9) шындыққа сәйкес келмейтін ақпаратты, сондай-ақ шектеулі ақпаратты таратпауға;
- 10) құқық бұзушылық жасамауға;
- 11) мүліктік немесе басқа да пайда алу мақсатында жеке және заңды тұлғаларға қысым жасамауға;
- 12) Колледж қызметіне негізді сын айтқаны үшін жеке тұлғаларды қудалауға жол бермеуге;
- 13) мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік қызметшілердің және басқа да жеке тұлғалардың қызметіне жеке мәселелер бойынша араласу үшін өздерінің қызметтік жағдайын пайдаланбауға;
- 14) Қазақстан Республикасының мемлекеттік мекеме, еңбек, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, жеке деректер және оларды қорғау туралы заңнамасының талаптарын сақтауға.

9. Жеке және заңды тұлғалармен өзара іс-қимыл жасаған кезде Колледж қызметкерлері:

- 1) өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімде ақпарат беруге;
- 2) Қазақстан Республикасының заңнамасында ұсынылуы көзделмеген құжаттар мен ақпаратты талап етпеуге;
- 3) жасанды кедергілер жасамауға және сұраныстар мен құжаттарды қарауда негізсіз кідірістерге жол бермеуге;
- 4) жеке мүдденің, қысымның немесе заңда көзделмеген басқа факторлардың әсерінен шешім қабылдамауға;
- 5) лауазымдық өкілеттіктері шеңберінде әрекеттерді орындау немесе әрекетсіздік үшін ақша, сыйлықтар, қызметтер немесе басқа да материалдық және материалдық емес игіліктерді талап етпеуге және қабылдамауға;
- 6) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауға итермелеудің кез келген жағдайлары туралы заңда белгіленген тәртіппен уақтылы хабарлауға міндетті.

3-тарау. Мүдделер қақтығысының алдын алу және шешу

10. Колледж қызметкерлері өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысының туындауына жол бермеу шараларын қабылдауы тиіс.

11. Мүдделер қақтығысы туындаған немесе оның туындау мүмкіндігі туындаған жағдайда, қызметкер Колледж басшылығына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

12. Қызметкер мүдделер қақтығысы туындаған мәселе бойынша, егер Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгеше көзделмесе, оны болдырмау және шешу бойынша заңда көзделген шаралар қабылданғанға дейін, лауазымдық өкілеттіктерін жүзеге асырмайды.

13. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда, Колледж басшылығы оны болдырмау және шешу үшін заңда көзделген шараларды қабылдауы тиіс.

14. Басшы үшін мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда, қызметкер Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жоғары тұрған басшыға немесе басқа уәкілетті тұлғаға хабарласуы тиіс.

15. Қызметкерлер өздерінің қызметтік жағдайын өздері, туыстары, жақындары немесе басқа адамдар үшін жеке, мүліктік немесе басқа да пайда алу мақсатында пайдаланбауы тиіс.

16. Қызметкерлерді тағайындауға, ауыстыруға, көтермелеуге, жауапкершілікке тартуға және олардың жұмысын бағалауға байланысты кадрлық

және басқа да рәсімдерді жүзеге асыру кезінде мүдделер қақтығысы болған жағдайда шешімдер қабылдауға болмайды.

4-тарау. Жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру және мемлекеттік қызметтерді көрсету кезінде

17. Колледж қызметкерлері мемлекеттік қызметтерді көрсету және басқа да мемлекеттік функцияларды жүзеге асыру кезінде:

- 1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметтер туралы заңнамасының талаптарының сақталуын қамтамасыз етеді;
- 2) қызмет алушыларға мемлекеттік қызметтерді көрсету тәртібі, мерзімдері және нәтижелері туралы толық және сенімді ақпарат береді;
- 3) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделмеген құжаттар мен ақпаратты талап етпейді;
- 4) бюрократияға, негізсіз кідірістерге және жасанды кедергілер жасауға жол бермейді;
- 5) қызмет алушыларға тең қарауды қамтамасыз етеді;
- 6) тек берілген өкілеттіктер шегінде шешімдер қабылдайды;
- 7) мемлекеттік қызметтердің сапасын, қолжетімділігін, үнемділігін және тиімділігін үнемі жақсарту бойынша шаралар қабылдайды;
- 8) қызметтік жағдайын жеке бас пайдасы үшін пайдалануға жол бермейді.

18. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауға итермелеу фактілері анықталған жағдайда, қызметкер бұл туралы Колледж басшылығына немесе тиісті мемлекеттік органдарға Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен хабарлауға міндетті.

5-тарау. Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде

19. Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде Колледж қызметкерлері Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасын басшылыққа алады.

20. Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде мыналар қамтамасыз етіледі:

- 1) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайлар мен тәртіп бойынша әлеуетті жеткізушілердің теңдігі;
- 2) сатып алу рәсімдерінің ашықтығы мен мөлдірлігі;
- 3) шешім қабылдаудың объективтілігі;
- 4) мүдделер қақтығысының алдын алу;
- 5) бәсекелестікті негізсіз шектеуге жол бермеу;

6) бюджет қаражатын ұтымды және тиімді пайдалану;

7) мемлекеттік сатып алуды жүргізуге байланысты ақпараттың құжаттамасы мен қауіпсіздігі.

21. Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген әлеуетті жеткізушілерге қойылатын шектеулер мен талаптар, соның ішінде атқарушы құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелердің болуына және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізуге байланысты шектеулер сақталады, заңда көзделген жағдайлар мен тәртіп бойынша.

22. Мемлекеттік сатып алуды ұйымдастыруға және жүргізуге қатысатын қызметкерлерге:

1) белгілі бір әлеуетті жеткізушілерге негізсіз артықшылықтар беруге;

2) белгілі бір әлеуетті жеткізушіге артықшылық жасау мақсатында ақпаратты жария етуге;

3) белгілі бір жеткізушінің мүддесінде шешім қабылдау мақсатында тендерлік комиссиялардың және басқа да адамдардың қызметіне араласуға;

4) әлеуетті жеткізушілер мен жеткізушілерден сыйлықтар, ақша, қызметтер немесе басқа да жеңілдіктер алуға;

5) мүдделер қақтығысы болған жағдайда шешім қабылдауға қатысу.

6-тарау. Басқарушылық және басқа шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде

23. Колледж қызметкерлері басқарушылық және басқа да шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде:

1) тек берілген өкілеттіктер шегінде әрекет етеді;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына, объективті деректерге және құжатталған мән-жайларға сүйенеді;

3) қабылданған шешімдердің негізділігін, объективтілігін және ашықтығын қамтамасыз етеді;

4) жеке, топтық немесе басқа да қызметтік емес мүдделер үшін шешімдер қабылдауға жол бермейді;

5) белгілі бір жеке немесе заңды тұлғаларға негізсіз артықшылықтар беруге жол бермейді;

6) мүдделер қақтығысының туындауы туралы хабарлайды;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен өздеріне белгілі болған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға итермелеу фактілері туралы хабарлайды;

8) алынған нұсқаудың заңдылығына күмән туындаған жағдайда, олар тікелей басшысына, ал қажет болған жағдайда заңда белгіленген тәртіппен жоғары тұрған басшылыққа хабарласады;

9) егер мұндай көмек лауазымдық өкілеттіктерді пайдаланумен байланысты болса және заңсыз пайда алуға әкелуі мүмкін болса, кәсіпкерлік немесе басқа да қызметті жүзеге асыруға көмек көрсетпейді;

10) қызметтік ақпаратты жеке мақсаттарда немесе үшінші тұлғалардың мүддесінде пайдаланбауға міндетті.

24. Колледж қызметкерлері басшыларға, әріптестерге немесе басқа лауазымды тұлғаларға сыйлықтар бермеуі немесе кейіннен материалдық немесе басқа да игіліктер, артықшылықтар алу немесе мәселені оңтайлы шешу мақсатында оларға қызмет көрсетпеуі тиіс.

25. Сыйлықтарды қабылдау, алу, беру, қайтару және есепке алу мәселелері Қазақстан Республикасының заңнамасымен реттеледі.

26. Жақын туыстардың, жұбайлардың, жекжаттардың және басқа да туыс адамдардың бірлескен қызметіне (жұмысына) байланысты шектеулер Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда және тәртіппен қолданылады.

27. Жұмысқа қабылданған кезде кандидат Колледжде заңға сәйкес тікелей бағыныштылыққа немесе бақылауға жол берілмейтін адамдардың болуы туралы ақпарат беруге міндетті.

7-тарау. Персоналды басқарудағы сыбайлас жемқорлықтың алдын алу

28. Кадрлық жұмысты жүзеге асыру кезінде мыналар қамтамасыз етіледі:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет және еңбек туралы заңнамасының сақталуы;

2) қызметкерлерді іріктеу, тағайындау, ауыстыру, лауазымдық өсу және ынталандыру рәсімдерінің объективтілігі мен ашықтығы;

3) кадрлық материалдарды қараудың белгіленген мерзімдерін сақтау;

4) іріктеу рәсімдері кезінде кандидаттар үшін тең мүмкіндіктер;

5) артықшылықты, протекционизмді және басқа да негізсіз артықшылық түрлерін болдырмау;

6) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қызметкерлер мен кандидаттардың жеке деректерін қорғау;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделмеген құжаттар мен ақпаратқа сұраныстардың алдын алу;

8) қызметтік тергеулерді объективті және жан-жақты жүргізу.

29. Бос лауазымдарға конкурстар өткізген кезде конкурстық рәсімдердің ашықтығы мен объективтілігін арттыру мақсатында Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген ақпараттық жүйелер мен цифрлық құралдар пайдаланылады.

30. Кадрлық рәсімдерді жүргізу кезінде шешімдерді тек отбасылық, достық, мүліктік немесе басқа жеке байланыстар негізінде қабылдауға болмайды.

8-тарау. Колледждегі басшылықты және басқа да қарым-қатынастарды жүзеге асыру кезінде

31. Басшылар және басқа да лауазымды тұлғалар:

- 1) бағынышты қызметкерлердің міндеттерін, функцияларын және өкілеттіктерінің көлемін нақты анықтауы;
- 2) жұмыс көлемінің біркелкі және ақылға қонымды бөлінуін қамтамасыз етуі;
- 3) қызметкерлер қызметінің нәтижелерін объективті бағалауы;
- 4) ынталандыру шаралары мен тәртіптік жазаларды қолдануда объективтілікті қамтамасыз етуі;
- 5) дөрекілікке, адами қадір-қасиетті қорлауға, кемсітушілікке, негізсіз айыптауларға және басқа да орынсыз мінез-құлық түрлеріне жол бермеуі;
- 6) қызметкердің өкілеттігінен тыс шығатын немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін нұсқаулар бермеуі;
- 7) жеке мәселелерді шешу үшін өзінің қызметтік жағдайын пайдаланбауы;
- 8) бағыныштыларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеуі;
- 9) мүдделер қақтығысының алдын алу және шешу үшін уақтылы шаралар қабылдауы;
- 10) мемлекеттік мүліктің сақталуын және оны ұтымды және тиімді пайдалануын қамтамасыз етуі;
- 11) қызметтік көліктерді және басқа да мүлікті пайдалану кезінде заңды талаптардың сақталуын қамтамасыз етуі тиіс.

32. Басшының бағынышты қызметкерден Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін әрекеттер жасауды талап етуге құқығы жоқ.

33. Қызметкер заңсыз нұсқау туралы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен хабарлауға құқылы.

9-тарау. Ішкі құжаттардың жобаларын дайындау кезінде

34. Колледждің ішкі құжаттарының жобаларын дайындау кезінде мыналар қамтамасыз етіледі:

1) Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының заңдарына және басқа да нормативтік құқықтық актілеріне сәйкестік;

2) жеке және заңды тұлғалардың құқықтарын, бостандықтарын және заңды мүдделерін құрметтеу;

3) құжат жобасының Колледж құзыретіне сәйкестігі;

4) тұжырымдамалардың анықтығы, сенімділігі және екіұштылығы;

5) еркін түсіндіруге мүмкіндік беретін ережелердің болмауы;

6) белгілі бір жеке немесе заңды тұлғалар үшін негізсіз артықшылықтар жасауға жол бермеу;

7) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына жағдай жасайтын ережелердің алдын алу;

8) құжаттар жобаларын белгіленген тәртіппен мүдделі құрылымдық бөлімшелермен келісу;

9) анықталған сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ескеру және оларды азайту шараларын қабылдау.

35. Жоба құжаттарына мына ережелерді енгізуге тыйым салынады:

1) Колледж құзыретінен тыс шығатын;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін;

3) жеке және заңды тұлғалардың құқықтарына негізсіз шектеулер белгілейтін;

4) жеке тұлғаларға негізсіз артықшылықтар, жеңілдіктер немесе артықшылықтар беру;

5) мүдделер қақтығысына жағдай жасау;

6) еркін түсіндіруге мүмкіндік беретін анық емес немесе түсініксіз талаптарды белгілеу.

10-тарау. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет, ашықтық және есеп беру

36. Колледж қызметкерлер арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамыту бойынша шаралар қабылдайды, оның ішінде:

1) ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәселелер бойынша оқыту және басқа да іс-шаралар өткізу;

3) қызметкерлерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың талаптарын жеткізу;

4) қызметкерлерді сыбайлас жемқорлық жағдайлары туралы хабарлау тәртібі туралы хабардар ету;

5) мүдделер қақтығысының алдын алу шараларын жүзеге асыру;

37. Колледж Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген шекте өз қызметі туралы ақпараттың ашықтығы мен қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

38. Шектелген ақпарат, жеке деректер және Қазақстан Республикасының заңнамасымен қорғалатын басқа да ақпарат жария етілмейді.

39. БАҚ-пен, қоғамдық бірлестіктермен және басқа да азаматтық қоғам институттарымен өзара әрекеттесу кезінде Колледж қызметкерлері өз құзыреті шегінде және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әрекет етеді.

11-тарау. Сыбайлас жемқорлық туралы хабарлау

40. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың жасалғаны немесе жасалуы мүмкін екендігі, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауға итермелеу немесе заңсыз пайда алу немесе беру туралы білген Колледж қызметкері бұл туралы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен хабарлауға міндетті.

41. Есеп Колледж басшылығына немесе тиісті мемлекеттік органдарға Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жіберілуі мүмкін.

42. Егер есеп басшысына қатысты болса, қызметкер Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жоғары тұрған басшысына немесе тиісті мемлекеттік органға хабарласуға құқылы.

43. Қызметкерлер сыбайлас жемқорлыққа күдікті туралы адал ниетпен хабарлағаны немесе сыбайлас жемқорлықтың алдын алу іс-шараларына қатысқаны үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда және тәртіппен жауапкершілікке тартылмайды.

44. Қызметкерлер сыбайлас жемқорлық туралы хабарламаларды қарауға байланысты өздеріне белгілі болған ақпараттың құпиялылығын Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сақтауға міндетті.

12-тарау. Қорытынды ережелер

45. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Колледж қызметкерлерімен Колледж құзыреті шеңберінде өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде қолданылады.

46. Колледж басшысы қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартпен таныс болуын қамтамасыз етеді.

47. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Колледждің ресми интернет-ресурсында Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен орналастырылады.

48. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың орындалуын бақылауды Колледж басшысы берілген өкілеттік шегінде жүзеге асырады.

49. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған, Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгерген, сондай-ақ Колледж функциялары мен өкілеттіктері өзгерген жағдайда, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт қайта қаралады және жаңартылады.

50. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Колледж басшысының бұйрығымен бекітіледі.

51. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың ережелері Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының заңдарына және басқа да нормативтік құқықтық актілеріне қайшы келмеуі тиіс.

52. Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгерістер болған жағдайда, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартының ережелері қолданыстағы заңнамаға қайшы келмейтін бөлігінде, ол тиісті түрде жаңартылғанға дейін қолданылады.